

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 05/08/2025

Bài 154: Phải buông bỏ từ nơi tâm

Người xưa từng nói: “*Vạn duyên buông bỏ*”, “*Buông bỏ thân tâm thế giới*”. Lời nói này đã khiến nhiều người cho rằng buông bỏ nghĩa là buông tất cả mọi việc, không làm gì cả. Đây là sự ngộ nhận lời lẽ của Phật Bồ Tát. Trong 10 năm vừa qua, nhiều người mới phát tâm niệm Phật đã vội vàng buông bỏ gia đình, vợ con, công ăn việc làm và gây nên sự ảnh hưởng nghiêm trọng. Hòa Thượng nói nếu tu hành như vậy thì xã hội sẽ ra sao? Chắc chắn chính phủ sẽ không cho phép. Đích thân Hòa Thượng đã nói như vậy, do đó, tu hành là phải cải đổi bản thân mình, cải đổi hoàn cảnh xung quanh và giúp ích xã hội tốt hơn. Đây mới là việc đáng tán thán.

Tôi từng nghe chuyện về một gia đình giàu có, có địa vị. Người vợ khi phát tâm niệm Phật, đã có hai người con trai. Cô cả ngày mặc đồ lam, ngủ ở phòng bên ngoài. Người chồng bức tức nên nhiều lần đem chuông mõ, kinh sách đốt hết. Đỉnh điểm của sự quyết tâm buông bỏ của cô là quyết định li dị chồng. Sau khi li dị, người chồng lấy một người bán đồng nát làm vợ. Khi cô biết chuyện, cô điên tiết lên rồi nhồi máu cơ tim mà chết. Mọi người thử nghĩ mà xem tu hành như thế sẽ đi về đâu? Hai người con trai của cô cũng vì bức tức nên không về nhà. Trong chuyện này, người chồng chỉ mong muốn gia đình có một người phụ nữ bên cạnh để chăm sóc cơm nước mà thôi. Đây là câu chuyện rất đau lòng, là sự hiểu sai về sự buông xả.

Bài học hôm nay, Hòa Thượng nói đã cách đây 40 năm rồi. Chữ “*buông xả*” ở đây nghĩa là buông nơi tâm, tâm không dính mắc, không vướng bận. Dù việc làm tốt có lớn lao đến đâu cũng chỉ là “*từ bi mà xuất phương tiện*”, đều là “*việc tốt cần làm nên làm không công không đức*”. Chính vì không muốn dính mắc nên từ rất lâu nay, mọi thư từ tán thán ca ngợi tôi, tôi chỉ đọc lướt qua và bản thân tôi không có thói quen rằng mình đã làm được việc gì đó. Chỉ là việc gì cần làm thì làm, khi đã làm xong là quên luôn. Đây là cách tôi tập luyện để tránh xa những lời khen bởi danh vọng lợi dưỡng chỉ là ảo ảnh, bạc như vôi. Luyện tập mãi cũng trở thành thói quen!

Có người ở nơi nào đó, gọi cho tôi nói là lạy tôi làm thầy rồi 20 năm sau, vẫn người đó, gọi cho tôi nói là bây giờ không nhận tôi làm thầy nữa. Tôi đang định bảo người đó là để tôi lạy trả lại cho họ thì họ đã cúp máy rồi. Cuộc đời nghe lạ lùng, tôi cũng chẳng biết mặt họ là ai! Hoặc có người tán thán tôi rằng đời này không gặp được Hòa Thượng nhưng gặp được thầy Vọng Tây, người dịch đĩa giảng của Hòa Thượng thì giống như không gặp được Thích Ca Mâu Ni Phật mà gặp được A Nan. Thế rồi họ cùng

xúm nhau lại lay tôi dưới trời mưa nên ướt hết quần áo. Nhưng chính người này, về sau, cản trở tôi làm giáo dục Thánh Hiền.

Cũng có người nói với tôi rằng: “*Nghe được lời thầy dạy về chuẩn mực Thánh Hiền, con cảm thấy tất cả bầu trời nơi con ở như đang nở hoa vậy*”. Một thời gian sau, người này bỏ tu, cũng không tu theo Phật mà tu theo đạo lạ, luyện trường sanh điện gì đó. Chúng ta nghe những lời khen tặng mà tưởng là thật thì chúng ta sai rồi. Chúng ta dính mắc thì có phải là chúng ta sẽ phiền não không? Nếu chúng ta không khéo, làm chấp thì sẽ rơi vào thứ ảo danh ảo vọng đó và vì thế mà buồn khổ.

Do đó, phải biết quán thông rằng: “*Phàm sở hữu tướng giai thị hư vọng. Nhất thiết hữu vi pháp như mộng huyễn bào ảnh*” – những gì trên thế gian có hình tướng thì đều là hư vọng, là không thật. Chúng ta quán để làm gì? Để chúng ta không dính mắc vào đó, để rồi không đau khổ! Mặt khác, chúng ta cần nhớ rằng: “*Việc tốt cần làm nên làm không công không đức*.” Làm xong rồi thì phải tập quên đi, chỉ nhớ đến câu “**A Di Đà Phật**” mà thôi. Cho nên “*buông xả*” ở đây nghĩa là đừng vương bận, đừng dính mắc.

Hòa Thượng nói: “***Các vị phải nên nhớ rằng buông xả không phải là buông trên sự mà là buông trên tâm. Trong xã hội này, có rất nhiều việc chúng ta cần làm, nên nếu bạn buông xả trên sự, vậy bạn thử nghĩ mà xem, người học Phật mà buông xả như thế thì chẳng phải là đã trở thành người tiêu cực. Nếu nhiều người học Phật buông xả như vậy thì sẽ làm cho xã hội không thể phát triển.***”

Rõ ràng đây là lời Hòa Thượng mà! Cho nên lần này tôi tham dự pháp hội năm ngày là vì vấn đề này, là để nói về công hạnh của Hòa Thượng, nói về tinh thần và sự chỉ đạo tu hành của Hòa Thượng. Pháp hội tổ chức giữa bối cảnh có rất nhiều người nói rằng họ nghe theo Hòa Thượng nhưng thật ra, họ chỉ mượn danh nghĩa của Ngài song lại làm theo cách làm của người khác. Cho nên Hòa Thượng nhấn mạnh rằng trong xã hội này, có rất nhiều việc để làm và nếu người học Phật buông xả trên sự thì họ sẽ trở thành những người tiêu cực. Nếu nhiều người tiêu cực như vậy thì xã hội sẽ ra sao?

Trong những ngày hè vừa qua, hơn 20 trại hè lớn nhỏ đã được chúng ta tổ chức, mang lại lợi ích cho biết bao nhiêu người. Toàn bộ chi phí cho những ngày hè đó sẽ được cân bằng để chúng ta làm cho tốt hơn, tất cả đều làm đúng như Hòa Thượng chỉ dạy: “*Dùng mãnh tinh tấn một cách đặc biệt*” để làm lợi ích cho chúng sanh, cho cộng đồng. Con trẻ ở mọi nơi đều như con cháu chính mình, dù ở phương trời nào cũng là con đất Việt. Những đứa trẻ biết hiếu thảo với Cha Mẹ, biết kính trọng Thầy Cô, biết tôn trọng quốc gia, khi lớn lên, chúng sẽ biết giúp ích cho quốc gia.

Trại hè năm nay có tiêu đề là “*Đi tìm nguồn cội*” nên các Thầy Cô đã khai thác rất tốt, khơi dậy tinh thần dân tộc cho các con. Con người sinh ra ai cũng có Cha Mẹ, Thầy Cô, Tổ quốc che chở và biết bao nhiêu người thành toàn cho mình, cho nên nếu thanh

niên không biết đến điều này thì khi chúng lớn lên, bốn ba khắp nơi, chúng sẽ không về. Ngược lại, những đứa trẻ biết được nguồn cội thì chúng sẽ không để mình thiếu đi nguồn cội. Do đó, giáo dục nguồn cội là vô cùng quan trọng. Trước đây có một học trò, sau khi học xong ở Anh quốc, thì hỏi tôi: *“Con có nên về không thầy?”* Tôi nói rằng: *“Cha Mẹ của con ở đây, vẫn còn đó mà, có ai nuôi đâu! Tổ quốc tài bồi, Thầy Cô dạy dỗ, con nghĩ sao mà con hỏi là con có nên về không?”*

Hòa Thượng là người thấu tình đạt lý, lời giảng giải của Ngài không có sự gượng ép mà mang đạo lý sâu sắc. Ngài khẳng định sự buông xả là ở trên tâm, không phải trên sự. Nếu buông xả trên sự thì cơm đâu mà ăn, điện nước đâu mà sử dụng, đường hỏng ai sửa. Do đó, trong xã hội này, rất nhiều việc cần chúng ta đi làm và nếu người học Phật mà buông sự như thế thì là người tiêu cực và nếu nhiều người tiêu cực như vậy thì xã hội sẽ ra sao?

Hòa Thượng tiếp lời: *“Nhỏ như trong một gia đình mà chúng ta buông bỏ, tức là cơm không nấu, nhà cửa không dọn dẹp, trong nhà chồng con không chăm sóc, thầy đều buông xả. Học Phật như vậy, chắc chắn là chính phủ cũng không cho phép. Mọi sự việc đều là buông xả, đều không làm nữa thì làm gì có đạo lý này.”* Người công nhân cầu đường phải làm đường, người thợ dệt phải đến xưởng dệt, người thợ xây phải ra công trường, bác sỹ phải vào bệnh viện để chữa bệnh cho người và Thầy Cô thì phải lên lớp. Đó là công việc, thế nhưng, trước đây, đã có nhiều người hiểu lầm mà buông bỏ hết.

Hòa Thượng nói: *“Thích Ca Mâu Ni Phật nếu buông bỏ hết trên sự thì Ngài cũng không cần phải giảng Kinh nói Pháp. Ngài mỗi ngày giảng Kinh nói Pháp 8 giờ đồng hồ, giảng đến 49 năm chưa từng ngơi nghỉ, không có một ngày nghỉ hè. Do đây chúng ta có thể thấy Thích Ca Mâu Ni Phật không buông bỏ nơi sự”.* Phật vẫn làm mọi việc cần làm cho chúng sanh, vẫn làm tròn bốn phận trong vai trò trách nhiệm của mình. Dù là ai, là bác sỹ, Thầy Cô giáo hay là công nhân thì phải làm tốt vai trò của mỗi người. Việc này không làm cản trở việc tu hành của mỗi cá nhân. Hơn nữa, trong mỗi vị trí vai trò, chúng ta làm ra tấm gương của người học Phật mới là quan trọng, sẽ là Bồ Tát trong các ngành nghề. Vậy như thế chính là đang độ chúng sanh!

Hòa Thượng lại nói: *“Lấy tôi đây mà nói, nếu như tất cả buông xả rồi, vậy thì tôi hà tất gì phải giảng Kinh nói pháp và tôi cũng đâu cần phải bốn ba khắp mọi nơi. Nếu các vị đều buông xả thì hôm nay, các vị đâu cần phải đến để nghe giảng Kinh. Cho nên có thể thấy được là chúng ta không thể buông xả trên sự tức là trên việc. Sự và lý nhất định phải thông đạt, nhất định phải tường tận. Cho nên chữ buông xả phải nhất định làm cho rõ ràng!*

“Buông xả là trong tâm mình không dính mắc, tâm mình thanh tịnh. Người thế gian làm việc đều mong cầu hồi đáp còn chư Phật Bồ Tát vì tất cả chúng sanh phục vụ nên các Ngài không mong báo đáp. Các Ngài trải qua đời sống đơn giản hay nói

cách khác, chư Phật Bồ Tát dạy chúng ta buông xả tự tư tự lợi, buông xả danh vọng lợi dưỡng, buông xả năm dục sáu trần, buông xả tham sân si mạn”.

Cả cuộc đời hành pháp của Hòa Thượng đều là biểu pháp. Ngài đến khách sạn 6 sao của ông Lý Kim Hữu tại Ma-lay-xia giảng pháp, xong việc là Ngài trở về ngay, không ở lại thêm một ngày, mặc dù ông Lý Kim Hữu là một học trò thân cận với Ngài. Đó là biểu pháp buông xả của Hòa Thượng. Nếu nói đến buông xả trên sự thì tại sao Tổ Ấn Quang vẫn dạy chúng ta: “*Đốn luân tận phận*” – dốc hết trách nhiệm trong vai trò trách nhiệm, “*xem thấy tất cả chúng sanh là Bồ Tát, chỉ riêng ta là phàm phu*. Thấy mình luôn là ít tu, nghiệp dày, phước mỏng nên phải tinh tấn.

Buông xả là buông 16 chữ: “*Tự tư tự lợi, danh vọng lợi dưỡng, năm dục sáu trần, tham sân si mạn*” chứ không phải là buông xả những việc tốt cần làm. Có nhiều người kháo nhau rằng tổ chức Trại hè, thúc đẩy Văn hóa Truyền thống là việc làm xen tạp, phải là đi hộ niệm để sau này chết, người ta đi niệm Phật cho mình. Có cần thiết như vậy không? Có nhiều người không cần đi hộ niệm cho người nhưng khi chết vẫn có người hộ niệm cho họ. Đó là một bà cụ được đội cơ sở vật chất hộ niệm 25 tiếng, thân thể mềm mại, camera trong nhà còn ghi lại hình ảnh hoa sen xuất hiện.

Cho nên chúng ta phải tích cực làm các việc lợi ích chúng sanh, lợi ích xã hội. Việc này không làm chướng ngại công phu tu hành trong nội tâm của chúng ta. Ngày ngày trồng rau, làm đậu phụ tặng cho mọi người, chúng ta vẫn có thể niệm Phật được tốt. Ngày ngày chúng ta đi làm các việc lợi ích chúng sanh, chúng ta vẫn niệm Phật được. Chỉ khi nào chúng ta để tâm vào ảo danh ảo vọng thì mới khó, còn nếu “*việc tốt cần làm nên làm*” thì tâm chúng ta vẫn giữ được câu “***A Di Đà Phật***”.

Hòa Thượng khẳng định người thế gian đa phần làm việc đều mong báo đáp, thường họ lao đến những nơi tiền lương nhiều nhưng dù có lương cao thì họ cũng vẫn tiêu hao đến chẳng còn. Còn chư Phật Bồ Tát vì chúng sanh phục vụ nên không có tâm cầu báo đáp. Nếu một người lương ít thì nên sống đời sống thanh đạm, giản dị. Cho nên chúng ta đều không thấy được giá trị chân thật bởi bị che lấp bởi sự ảo danh ảo vọng của chính mình. Tôi từng nói nhưng không mấy người tin rằng nếu chúng ta làm việc mà không được nhận thù lao bằng tiền thì được nhận bằng phước báu. Còn nếu có những thứ chúng ta nhận, mà chúng ta không phải trả bằng tiền thì phải dùng phước báu trong sinh mạng của mình để trả lại.

Cho nên chư Phật làm ra tám gương về sự buông xả cho chúng ta xem, đó là buông “*tự tư tự lợi, danh vọng lợi dưỡng, năm dục sáu trần, tham sân si mạn*”. Hòa Thượng nói: “***Cái rõ ràng và dễ thấy nhất là buông xả tự tư tự lợi. Khởi tâm động niệm đều vì tất cả chúng sanh phục vụ. Đây mới chính là điều tích cực!***”. Thông qua bài học này, nhắn gửi tới những ai đang khẳng định mình đang nghe pháp Hòa Thượng, đang tu theo Hòa Thượng đừng quên câu nói trong bài học hôm nay: “*Khởi tâm động niệm đều vì tất cả chúng sanh phục vụ. Đây mới chính là điều tích cực*”.

Hòa Thượng dạy chúng ta điều tích cực mà chúng ta lại đi làm những việc tiêu cực, chỉ nghĩ đến mình, chỉ nghĩ đến an ổn cho mình, chỉ nghĩ đến việc bảo đảm vãng sanh. Thật ra có bảo đảm vãng sanh được không hay là chỉ là trên lời nói mà thôi? Người niệm Phật thì đông mà tin tức về người vãng sanh thì gần như không nghe thấy. Hòa Thượng nói: ***“Cho nên, chữ “buông xả”, các vị phải hiểu cho rõ ràng, không phải nói sự việc gì cũng đều buông xả, vạn nhất không nên hiểu sai đi ý này. Nếu như nói sự việc gì cũng không làm, vậy thì chân thật biến thành tiêu cực rồi.”***

Bản thân tôi từng nói thẳng với nhiều người nhưng họ không thích nghe. Đây chẳng qua là sự bất tài vô dụng, chỉ biết nói lời gạt người nhưng đến lúc mó tay vào việc thì không làm được. Nhiều người khá tích cực, khá tinh tấn nhưng khi bước vào hàng ngũ các Thầy Cô giáo thì làm chưa được một tuần đã tháo chạy, họ ngạc nhiên không biết năng lực ở đâu mà các Thầy Cô có thể làm việc một cách kinh khủng như vậy.

Thậm chí có người tưởng rằng rất tinh tấn nhưng chỉ làm được ba ngày và ngay cả đã làm được một năm rồi, cuối cùng vẫn bỏ cuộc. Trong khi đó, rất nhiều người không tu hành, chẳng phải là Phật tử, mà làm việc như những chiến binh, sẵn sàng hy sinh phụng hiến, sẵn sàng làm lợi ích cho mọi người, không câu nệ, không nề hà. Đây là điều mà chúng ta phải suy nghĩ lại!

Chẳng thế mà Hòa Thượng vẫn nhắc nhở chúng ta là: ***“Bạn nói bạn độ chúng sanh mà cơm bạn còn không biết nấu, vậy thì bạn độ được ai?”*** Ấy vậy mà, có những người làm được thì lại bị người khác cho rằng như thế là xen tạp. Những người nói người ta xen tạp hãy thử bước vào hàng ngũ của các thầy Cô xem, các vị có làm được không?

Cho nên Hòa Thượng khẳng định nếu như việc gì cũng không làm thì chân thật đã biến thành tiêu cực rồi. Tu hành mà trở thành tiêu cực thì hãy nhìn xem Thích Ca Mâu Ni Phật suốt 49 năm vẫn làm công tác giảng Kinh nói pháp, không một ngày ngưng nghỉ, không có một ngày nghỉ hè. Còn Phật A Di Đà khi còn là Pháp Tạng Tỳ Kheo đã nói với Đức Phật Thế Gian Tự Tại Vương Như Lai – Thầy của mình rằng Ngài muốn thiết lập một thắng địa để chúng sanh ở mười phương thế giới có chỗ tu hành. Sau khi chọn lựa rồi, Ngài đã nỗ lực để tạo nên thế giới Tây Phương Cực Lạc. Vậy những người lười biếng nhếch nhác có vãng sanh về Tây Phương Cực Lạc được không? Chân thật mà nói, lời nói này sẽ có nhiều người không muốn nghe đâu!

Còn chúng ta, hãy quán sát xem, có phải hằng ngày khi làm việc vẫn còn nhếch nhác, vẫn còn muốn chối bỏ. Tại sao vậy? Tại vì chúng ta sợ khó khổ, sợ nắng nê ở trong phòng máy lạnh niệm Phật, chịu không nổi nếu ra ngoài trời làm việc và niệm Phật. Hòa Thượng tiếp lời: ***“Tóm lại mà nói, buông xả không phải là buông trên sự mà là buông ở trên ý niệm, ở nơi tâm. Tâm địa vĩnh viễn giữ gìn thanh tịnh, bình đẳng, chánh giác. Cho nên hai chữ buông xả vạn nhất không thể hiểu sai. Không***

nên cho rằng buông xả là không làm bất cứ việc gì. Vậy thì bạn sai rồi, hoàn toàn sai rồi!”

Cho nên, chúng ta nghe lời Phật dạy thì phải nghe cho thấu suốt, nghe mà không thấu thì chính mình hiểu sai và dạy cho biết bao nhiêu người khác cũng sai. Chúng ta học Phật là học tinh thần tích cực của Thích Ca Mâu Ni Phật. Nếu tự biến mình thành người tiêu cực thì đó đâu phải là người học Phật. Thích Ca Mâu Ni Phật giảng Kinh nói pháp suốt 49 năm, mỗi ngày 8 giờ đồng hồ, Ngài chưa từng có một ngày nghỉ hè.

Còn chúng ta vẫn cứ phân biệt ngày nào là ngày hè, ngày nào là đi làm, ngày nào là ngày thứ 7 và Chủ Nhật. Riêng vào hai ngày cuối tuần thì chúng ta dậy muộn, lớp học trên zoom vắng hẵn. Làm như vậy chính là chúng ta tạo cho mình một ý niệm đề tiện. Nếu tôi cũng giống như mọi người, cũng có thứ 7 và Chủ Nhật, thì tôi cũng sẽ ngủ trễ, vào lớp muộn 15 phút chẳng hạn thì chắc là lớp học của chúng ta sẽ loạn.

Chúng ta phải hiểu câu nói của người xưa chỉ dạy: *“Buông bỏ vạn duyên, buông bỏ thân tâm thế giới”* sao cho đúng. Đó là buông bỏ trên tâm, không buông bỏ trên sự. Sự là mọi việc tốt, mọi việc cần làm mà chư Phật Bồ Tát Thánh Hiền đã làm. Chúng ta tiếp nối hạnh nguyện của Phật Bồ Tát Thánh Hiền. nỗ lực giáo dục chuẩn mực Thánh Hiền, giáo dục nhân quả, giáo dục con người đoạn ác tu thiện, giáo dục con người chuyển phàm thành thánh, chuyển mê thành ngộ. Đó chính là những việc cần làm.

Nếu không ai tích cực làm những công việc đó thì chúng ta sẽ nương vào đâu? Sẽ tin vào ai đây? Chúng ta sẽ chẳng có những tấm gương để học tập. Nếu Hòa Thượng Tịnh Không buông xả trên sự theo như cách hiểu nhầm của chúng ta thì có lẽ chúng ta không có tấm gương của Ngài để học tập. Hòa Thượng Hải Hiền cũng vậy, có tới 92 năm niệm Phật, Ngài sống trong một giai đoạn với biết bao nhiêu sự gian khổ, thế mà Ngài vẫn nỗ lực niệm Phật, lại còn tích cực lao động, khai khẩn hơn 100 mẫu đất, trồng không biết bao nhiêu là tấn ngũ cốc cúng dường đến mọi người.

Người ngày nay niệm Phật chỉ nhắc đến Hòa Thượng Tịnh Không mà không nhắc gì đến Hòa Thượng Hải Hiền. Người ta hỏi Hòa Thượng Hải Hiền rằng: *“Chứng nào Ngài vãng sanh, nói cho con biết, con hộ niệm cho Ngài?”* Hòa Thượng Hải Hiền trả lời rằng: *“Người ta hộ niệm cho mình không chắc!”* Thật vậy, chúng ta hãy quán sát mà xem có phải chính mình niệm Phật mới chắc hay không? Hay là chờ người ta niệm cho mình?

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!